

## บทที่ 3

### ขั้นตอนการอพยพของชาวอินเดีย

การศึกษาขั้นตอนการอพยพย้ายถิ่นของชาวอินเดียได้ดำเนินการโดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ อาทิ เอกสารงานวิจัย เอกสารและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เอกสารเผยแพร่จากศาสนสถานต่าง ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุในชุมชนและหัวหน้าครัวเรือนของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ๆ เพื่อศึกษาถึงวิวัฒนาการและขั้นตอนการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองเชียงใหม่และจัดทำแผนที่แสดงเส้นทางขั้นตอนการอพยพย้ายถิ่นในแต่ละช่วง พ.ศ. ตั้งแต่มีการเริ่มมีการเคลื่อนย้ายภายในประเทศอินเดีย จนกระทั่งเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองเชียงใหม่โดยละเอียด

ซึ่งจากผลของการศึกษา ปรากฏลักษณะของการอพยพย้ายถิ่นของชาวอินเดียที่นับถือศาสนาต่าง ๆ แต่ละศาสนาและเส้นทางการอพยพ ดังนี้

#### 3.1 การเดินทางเข้ามาสู่เมืองเชียงใหม่ของชาวอินเดีย

เดิมประเทศอินเดียมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล พื้นที่ทางเหนือจะล้อมรอบไปด้วยเทือกเขา ส่วนบริเวณตอนกลางของประเทศจะเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำกว้างใหญ่ มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมากกว่า 700 ล้านคน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก เพราะมีพื้นที่เหมาะสมในการเพาะปลูกประมาณร้อยละ 48 ของพื้นที่ประเทศ แต่เมื่อเกษตรกรเกิดปัญหาการเพาะไม่ได้ผลทำให้ผลผลิตที่ได้ตกต่ำมากไม่เพียงพอต่อการบริโภค (วิสุตดา นาคทัต, 2521) ชาวอินเดียจึงเดินทางออกจากถิ่นฐานเดิมพร้อมญาติพี่น้อง เข้ามาหางานในเมืองที่อยู่ใกล้เคียง แล้วจึงย้ายถิ่นเข้าไปหางานทำในเมืองที่ใหญ่ขึ้นมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ที่เป็นศูนย์กลางการค้าของประเทศอินเดียในสมัยนั้นได้แก่การารจี ละฮอร์ เดลฮี จนกระทั่งถึง กัลกัตตา มัทราชและบอมเบย์ในที่สุด (ปรีดา ประพติชชอบ, 2527) เมื่อมีถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแล้วจึงไปรับญาติพี่น้องในชนบทเข้ามาอาศัยอยู่ด้วย เมื่อมีประชากรมาอยู่รวมกันเพิ่มมากขึ้นทำให้การทำมาหากินเริ่มฝืดเคือง ประกอบกับเกิดปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง ชาวอินเดียจึงอพยพย้ายถิ่นออกนอกประเทศและบางส่วนก็

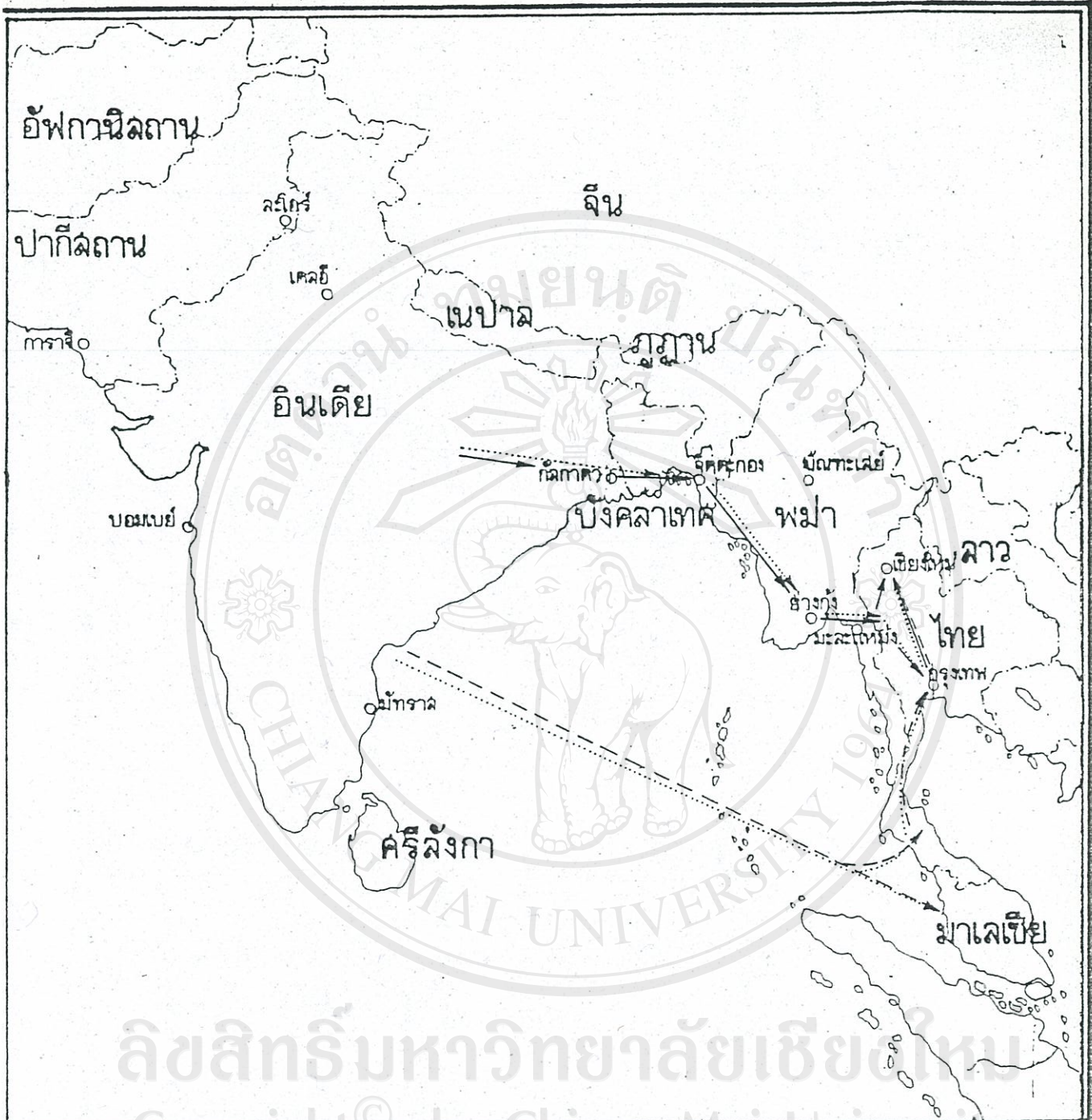
ได้เดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่าชาวอินเดียได้ติดต่อ และมีความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ด้วยการเดินทางติดต่อค้าขายกับประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่สมัยโบราณ ตามเส้นทางการค้าทางบกด้วยการเดินเท้าและใช้สัตว์เป็นพาหนะในการขนสินค้า ต่อมาเมื่อการค้าเจริญขึ้นและมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น จึงเริ่มใช้การคมนาคมทางน้ำ ด้วยการใช้เรือเดินทะเลเป็นพาหนะในการเดินทางไปยังเมืองต่าง ๆ ทำให้พ่อค้าชาวอินเดียทราบข่าวสารข้อมูลของเมือง หรือประเทศต่าง ๆ ที่ติดต่อค้าขายด้วย แล้วจึงส่งข่าวสารให้ญาติพี่น้องที่อยู่ในประเทศอินเดียทราบโดยชาวอินเดียบางกลุ่มได้เดินทางเข้ามาสู่ประเทศไทยทั้งทางบกและทางน้ำ

ชาวอินเดียกลุ่มแรกที่เดินทางเข้ามาในเมืองเชียงใหม่ ได้แก่ชาวมุสลิม โดยเดินทางออกจากประเทศอินเดีย ผ่านเมืองจิตตะกอง เข้าสู่ประเทศพม่าที่เมืองย่างกุ้ง แล้วจึงเข้ามาสู่ชายแดนภาคเหนือของประเทศไทยที่จังหวัดตาก เดินทางค้าขายตามเส้นทางในภาคเหนือ ผ่านจังหวัดลำปาง ลำพูน และเข้ามาตั้งถิ่นฐานในเมืองเชียงใหม่ เมื่อประมาณ พ.ศ. 2300 จากนั้นจึงมีชาวมุสลิมจากประเทศอินเดีย ปากีสถานและบังคลาเทศ อพยพเข้ามาในเมืองเชียงใหม่ เพิ่มมากขึ้น

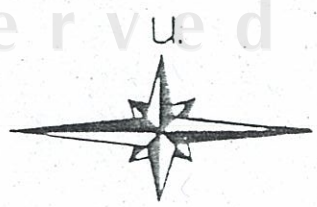
ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2400 ได้มีชาวซิกเดินทางออกจากประเทศอินเดียโดยทางเรือมายังประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย แล้วเดินทางผ่านชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เข้าสู่กรุงเทพมหานคร แล้วจึงเดินทางค้าขายทางเรือผ่านไปตามจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือจนถึงเมืองเชียงใหม่ จึงได้ตั้งถิ่นฐานในเมืองเชียงใหม่

สำหรับชาวฮินดูได้เดินทางเข้ามาสู่เมืองเชียงใหม่ ทั้งทางบกและทางเรือ ตามเส้นทางการค้า เช่นเดียวกับการเดินทางของชาวมุสลิมและชาวซิก เมื่อเดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้วได้มาตั้งถิ่นฐานในกรุงเทพมหานครก่อน จากนั้นจึงออกเดินทางค้าขายไปยังเมืองต่าง ๆ จนกระทั่งถึงเมืองเชียงใหม่ จึงได้ตั้งถิ่นฐานในปี พ.ศ. 2418 (รูปที่ 3.1)



รูปที่ 3.1 เส้นทาง การเข้ามาสู่เมืองเชียงใหม่ของชาวอินเดีย

- เครื่องหมาย
- > เส้นทาง การอพยพของมุสลิม
  - .....> เส้นทาง การอพยพของชาวจีน
  - > เส้นทาง การอพยพของชาวซิก



0 200 400 กม.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright © by Chiang Mai University  
All rights reserved

### 3.2 การเดินทางเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ของชาวมุสลิม

จากการศึกษาพบว่า ศาสนาอิสลามได้เข้ามาสู่ประเทศไทยก่อนสมัยสุโขทัย โดยเริ่มมีอิทธิพลแพร่หลายก่อนที่พ่อขุนศรีอินทราทิตย์ตั้งเมืองสุโขทัยประมาณหนึ่งศตวรรษ (ถนอม อานามรัตน์ และคณะ, 2523) ต่อมาความเจริญทางการค้ามีมากขึ้น จนได้เกิดการคิดประดิษฐ์เรือเดินทะเล จึงหันมานิยมเดินทางเรือมากขึ้นและมีชาวมุสลิมเดินทางเข้ามาในประเทศไทยทั้ง 2 ทางซึ่งชาวมุสลิมดังกล่าวมีความหลากหลายในด้านเชื้อชาติที่มีบรรพบุรุษต่างกัน พอที่จะแบ่งแยกชาวมุสลิมตามเชื้อสายต่าง ๆ ที่เข้ามาสู่ประเทศไทยตามลำดับเวลาที่เข้ามาได้ดังนี้ (รูปที่ 3.2)

3.2.1 มุสลิมเชื้อสายอาหรับ-เปอร์เซีย ชาวอาหรับและชาวเปอร์เซีย เป็นชนชาติที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เอเชียไมเนอร์) ระยะเวลาแรกชาวอาหรับและชาวเปอร์เซียติดต่อกำขายกับทวีปเอเชีย โดยใช้เส้นทางคมนาคมทางบกเดินทางผ่านช่องแคบโคโคเบอร์สู่ประเทศจีน ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาการเดินทางเรือขึ้นจึงเปลี่ยนมาใช้เส้นทางการค้าทางเรือ เดินทางผ่านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บริเวณแหลมมลายู ตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมา (ประชุมพงศาวดารฉบับหอสมุดแห่งชาติ, 2506) และยังสามารถนำเอาศาสนาอิสลามเข้าเผยแพร่ในดินแดนแถบนี้ด้วย ชาวเปอร์เซียกลุ่มแรกเดินทางเข้ามาสู่ดินแดนทางภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยด้วยวัตถุประสงค์ทางการค้า จนกระทั่งสมัยกรุงศรีอยุธยาจึงได้เริ่มมีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น

3.2.2 มุสลิมเชื้อสายมลายู หรือมาเลย์ มีบรรพบุรุษเป็นชาวมลายู ในขณะที่ชาวมุสลิมเชื้อสายอื่นได้สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่มาจากต่างแดน แต่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูเป็นกลุ่มชนที่ส่วนใหญ่อยู่ในท้องถิ่นเดิมของตน ซึ่งได้นับถือศาสนาอิสลามมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยการเผยแพร่ของพ่อค้าชาวอินเดียและอาหรับ (อ. ลออแมน, 2518) นอกจากนี้ยังมีในภาคกลางและภาคอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากผลของสงครามระหว่างไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ กับอาณาจักรปัตตานีและไทรบุรี เมื่อฝ่ายไทยชนะก็จะกวาดต้อนผู้คนมาด้วยเสมอ โดยให้นำไปอยู่ที่สี่แยกบ้านแขก ประตูน้ำ (บริเวณริมคลองแสนแสบ) สามแยกท่าไข่ ปากลัดเพชรบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ปทุมธานี (สมคิด มณีวงศ์, 2516)